ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 83, Μάϊος 2002

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

◆ Το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη και την Ελλάδα ◆ Αναγκαία χρηματοδότηση για τη διασφάλιση της πλεονασματικής λειτουργίας του ΙΚΑ ◆ Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 83, Μάϊος 2002

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η ΓΣΕΕ και το Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, παρακολουθούν με ενδιαφέρον τις εξελίξεις στη κοινωνική ασφάλιση και σε επίπεδο ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρώντας ότι αυτές επηρρεάζουν τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα, θέλοντας να συμβάλει και με τις δικές του δυνάμεις σε ένα κοινωνικά δίκαιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετείχε δια του εκπροσώπου του στις εργασίες της πανευρωπαϊκής διάσκεψης που πραγματοποιήθηκε στη Χάγη για το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισης. Τα βασικά συμπεράσματα της διάσκεψης παρουσιάζει Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος. Επιπλέον, η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος παρουσιάζει το πόρισμα του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ για τη χρηματοδότηση του ΙΚΑ προκειμένου να διασφαλιστεί η πλεονασματική του λειτουργία. Τέλος η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ παρουσιάζει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** ΤΟ Δ.Σ.ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Χρήστος Πολυζωγόπουλος, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Νώντας Λαμπρακάκης, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Διευθύνων Σύμβουλος* Φ. Φατούρος, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Π. Γρατσάνης, Χ. Καλύβας, Ν. Τσιούνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Λ. Τέσκος, •**ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 010 3327710, 010 3327726, Fax: 010 3304452• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ** www.inegsee.gr.• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 010 5156820, Fax: 010 5156811

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

του Γιώργου Ρωμανιά

Α. Εισαγωγή

1. Στη διάρκεια του 2ημέρου 3 – 4 Απριλίου, πραγματοποιήθηκε, στη Χάγη, πανευρωπαϊκή συνδιάσκεψη, με θέμα "η πρόκληση της κοινωνικής ασφάλισης". Η συνδιάσκεψη είχε καθαρώς τεχνοκρατικό χαρακτήρα, έγινε με τη βοήθεια και της ισπανικής κυβέρνησης (που, όπως είναι γνωστό ασκεί αυτήν την περίοδο, καθήκοντα Προεδρίας στην Ε.Ε.) και είχε στόχο τη διαμόρφωση ενός κειμένου συστάσεων για το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισης, προς τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των χωρών μελών της Ε.Ε. που θα συνέλθουν τον προσεχή μήνα Μάϊο στη Μαδρίτη. Το ίδιο κείμενο συστάσεων, άλλωστε, πρόκειται να τεθεί υπόψη και των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που θα συνέλθουν στη Βαλένθια, τον προσεχή, επίσης, μήνα.

2. Στη συνδιάσκεψη κλήθηκαν και συμμετείχαν και αντιπροσωπείες των χωρών μελών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, με τις οποίες, άλλωστε, η Ε.Ε. διατηρεί συμβατικό καθεστώς ειδικών σχέσεων. Υπενθυμίζεται ότι τόσο η Ολλανδία όσο και η Ισπανία συνδέονται με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, με μακρόχρονους ιστορικούς και οικονομικούς δεσμούς, αφού οι χώρες αυτές αποτελούσαν παλαιότερα ισπανικές η ολλανδικές αποικίες.

Περίγραμμα κειμένου

α΄. Εισαγωγικό σημείωμα.
β΄. Γενική προσέγγιση της συνόδου της Χάγης.
γ΄. Επισημάνσεις επι μέρους προσεγγίσεων της συνόδου της Χάγης.
δ΄. Αναλυτικότερη προσέγγιση των σημαντικότερων συστάσεων προς τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων.
ε΄. Η νέα διεθνής συναίνεση για την κοινωνική ασφάλιση.
στ΄. Ειδικότερα για το σύστημα της Χιλής.
ζ΄. Θεματικά πλαίσια:

1. Αποκλίσεις προτάσεων ΔΟΕ και Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της δημογραφικής γήρανσης.
2. Προσανατολισμός δράσης των διεθνών Οργανισμών (ILO, Ε.Ε.) στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης.
3. Κοινωνική ασφάλιση: κύρια πεδία δράσης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.
4. Κοινωνική Ασφάλιση: διαρκείς βάσεις δραστηριοτήτων Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.
5. Η νέα διεθνής συναίνεση για την κοινωνική ασφάλιση:

Η πλειονότητα των χωρών αυτών έχει ως επίσημη γλώσσα την ισπανική, ενώ σε μερικές από τις χώρες αυτές ομιλείται η ολλανδική γλώσσα.

3. Στη συνδιάσκεψη συμμετείχαν ενεργά και οι Υπουργοί Κοινωνικών Ασφαλίσεων τόσο της Ολλανδίας όσο και της Ισπανίας.

4. Η σύνθεση των αντιπροσώπων της συνδιάσκεψης ήταν μικτή. Η μεγάλη πλειονότητα των συμμετεχόντων αντιπροσώπευε εθνικές κυβερνήσεις (Υπουργεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων) αλλά, επαρκώς εμφανής και αναγνωρίσιμη, υπήρξε και η αντιπροσώπευση τόσο των εργατικών συνδικάτων όσο και των εργοδοτικών οργανώσεων. Πρέπει, ακόμη, να επισημανθεί, ότι, ανάμεσα στις διάφορες αντιπροσωπείες υπήρχαν και εκπρόσωποι ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών αλλά και ποικίλων μη κυβερνητικών οργανώσεων (NGOs).

5. Από ελληνικής πλευράς δεν υπήρξε εκπροσώπηση ούτε της ελληνικής κυβέρνησης, ούτε της εργοδοτικής πλευράς. Επίσης, δεν εκπροσωπήθηκαν ούτε η ΟΚΕ, ούτε οποιαδήποτε μη κυβερνητική οργάνωση. Η μοναδική ελληνική παρουσία υπήρξε εκείνη του συντάκτη της εργασίας αυτής που, βέβαια, εκπροσώπησε το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ.

6. Μέσα σε μιά παρόμοια ποικιλία σύνθεσης, είναι, ασφαλώς, εξαιρετικά δύσκολο να υιοθετηθούν κοινά αποδεκτές λύσεις για το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισσης. Η αλήθεια αυτή είχε γίνει κατανοητή από τους οργανωτές της συνδιάσκεψης, ώστε, να μας δηλωθεί, εξ αρχής, ότι εκείνο που ενδιέφερε, κυρίως, δεν ήταν η διατύπωση ομόφωνων σκέψεων η θέσεων και απόψεων αλλά η καταγραφή των προβλημάτων του μέλλοντος και η επισήμανση των, έστω και σοβαρώς αποκλινουσών μεταξύ τους, προσεγγίσεων και προτάσεων για λύσεις.

7. Η συζήτηση περιέλαβε 4 ενότητες θεμάτων. Για κάθε ενότητα σχηματίστηκε μια πολυμελής υποεπιτροπή που ανέλαβε να συντάξει και το αντίστοιχο τμήμα του κειμένου συστάσεων προς τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων και προς τους υπουργούς κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η συμμετοχή του εκπροσώπου του ΙΝΕ είχε περιληφθεί στην ενότητα που θα συζητούσε “τη διαμόρφωση των κοινωνικο-ασφαλιστικών πολιτικών και τη λειτουργία της τριμερούς συνεργασίας”.

8. Οι 4 θεματικές ενότητες των κοινωνικο-ασφαλιστικών πολιτικών με τις οποίες ασχολήθηκε η συνδιάσκεψη ήταν οι εξής;

- Οι κοινωνικο-ασφαλιστικές παροχές και το εύρος κάλυψης του πληθυσμού,
- Η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των ασφαλιστικών οργανισμών και η οικονομική στήριξη των ασφαλιστικών παροχών,
- Η διοίκηση και διαχείριση των ασφαλιστικών παροχών και τα συναφή θεσμικά ζητήματα και
- Η διαμόρφωση των ασφαλιστικών πολιτικών και η λειτουργία της τριμερούς συνεργασίας.

Στη διάσκεψη συμμετείχε και εκπρόσωπος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) που παρουσίασε και ανέλυσε το περιεχόμενο της "Νέας Διεθνούς Συναίνεσης" (NEW CONSENSUS) για την κοινωνική ασφάλιση (89η Διεθνής Σύνοδος Εργασίας, Γενεύη, Ιούνιος 2001). Σημειώνεται, ότι, στο κείμενο των συστάσεων προς τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων που υιοθέτησε η Διάσκεψη της Χάγης, έχει γίνει αποδεκτό στο σύνολό του και το κείμενο της "Νέας Διεθνούς Συναίνεσης" της ΔΟΕ (σημείο 1 της ενότητας για "τις κοινωνικο-ασφαλιστικές πολιτικές και την τριμερή συνεργασία" του κειμένου συστάσεων της Χάγης). Συνεπώς, στις ρητές ρυθμίσεις του κειμένου της Χάγης, πρέπει να συνεκτιμώνται, συμπληρωματικά, ως ίσης σημαντικότητας και τα σημεία συμφωνίας της ΔΟΕ, όπως αυτά καταγράφονται στο κείμενο της "Νέας Διεθνούς Συναίνεσης".

Β. Γενική προσέγγιση της συνόδου της Χάγης

1. Από την επισκόπηση των σχετικών συζητήσεων, σε συνδυασμό και με τις γενικότερες εξελίξεις σε επίπεδο Ε.Ε., έχει καταστεί, πλέον, σαφές, ότι, κινούμεθα μεθοδικά και σταθερά αλλά, βέβαια, **με προσοχή και σταδιακά, ώστε ν' αποφευχθούν οποιοιδήποτε κλυδωνισμοί και αντιδράσεις,** προς την οικοδόμηση **ενός πανευρωπαϊκού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης δεσμευτικού για όλες τις χώρες μέλη.** Το υποχρεωτικό αυτό σύστημα θα κυριαρχείται από κοινά χαρακτηριστικά:
   - Στο θέμα των εισφορών η φορολογικών εισροών,
   - Στο θέμα του εύρους της κοινωνικο-ασφαλιστικής κάλυψης του πληθυσμού (θα καλύπτονται μόνο οι απασχολούμενοι με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας η το σύνολο του πληθυσμού;),
   - Στο θέμα της επάρκειας των κοινωνικο-ασφαλιστικών παροχών:
     - ποιό θα είναι το ποσοστό αναπλήρωσης;
     - Πως θα προσδιορίζεται η έννοια του συντάξιμου μισθού;
     - Οι ετήσιες αυξήσεις των συντάξεων θα συνδέονται και θα παρακολουθούν τις αυξήσεις των μισθών η τις αυξήσεις του πληθωρισμού;
   - Στο θέμα των αναγκαίων προϋποθέσεων πρόσβασης προς τις ασφαλιστικές παροχές (όρια ηλικίας, ελάχιστη συντάξιμη υπηρεσία, έννοια ανικανότητας, προϋποθέσεις συνταξιοδοτικών παροχών προς τη χήρα και τα ορφανά, συνταξιοδότηση μητέρων, αναγνώριση χρόνου στρατιωτικής θητείας και χρόνου σπουδών).

Η Σύνοδος της Χάγης αποτέλεσε ένα ακόμη σταθμό στην προδιαγεγραμμένη αυτή πορεία μετάβασης προς ένα ενιαίο και δεσμευτικό πανευρωπαϊκό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

2. Επιβάλλεται να επισημανθεί, επίσης, ότι, το σύνολο των θεμάτων μετάβασης στο ενιαίο αυτό σύστημα θα διαχειρισθεί και η ελληνική Προεδρία της Ε.Ε. (πρώτο 6μηνο 2003). Πράγματι, στην ελληνική Προεδρία θα διαβιβασθεί και το κείμενο των συστάσεων της Χάγης όπως αυτό θα διαμορφωθεί, τελικώς, από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των 15 ευρωπαϊκών χωρών αλλά και οι αναμενόμενες, για τον προσεχή Σεπτέμβριο, απαντήσεις των εθνικών κυβερνήσεων στο σχετικό ερωτηματολόγιο που τους έχει δοθεί από την Ε.Ε., για τις μεταρρυθμίσεις των εθνικών ΣΚΑ.

Συνεπώς, οι συστάσεις της Συνόδου της Χάγης αποκτούν εξαιρετική σημασία για την ελληνική Προεδρία.

Γ. Επισημάνσεις επί μέρους προσεγγίσεων της συνόδου της Χάγης

1. Στη διάρκεια των εργασιών της συνδιάσκεψης κατατέθηκαν απόψεις για όλα τα μεγάλα κοινωνικο-ασφαλιστικά ζητήματα που γεννά η δημιουργία και λειτουργία της ΟΝΕ και η εξέλιξη προς την αυριανή Ευρώπη του εντεινόμενου ανταγωνισμού και της παγκοσμιοποιημένης αγοράς. Θα περιορισθώ να αναφερθώ σε μερικά από τα ζητήματα αυτά και να σημειώσω, εντελώς συνοπτικά, τις διαγραφόμενες τελικές ευρωπαϊκές θέσεις και προοπτικές. Διευκρινίζεται, ότι στην παρούσα ενότητα, περιορίζομαι στη γενικότερη επισήμανση συγκεκριμένων ζητημάτων ενώ στην αμέσως επόμενη ενότητα επιχειρείται η ειδικότερη ανάλυση των συγκεκριμένων αναφορών του κειμένου στα μείζονα ζητήματα του μέλλοντος της κοινωνικής ασφάλισης.

2. Ποιός ρόλος επαφίεται στο κράτος, κατά τη θέσπιση και τη λειτουργία του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος; Υποστηρίχθηκε, κατ' αρχήν, χωρίς να γίνει, όμως, τελικώς, αποδεκτή, η άποψη ότι ο ρόλος του κράτους περιορίζεται η πρέπει να περιορισθεί στη διασφάλιση των νομικών, οργανωτικών και λειτουργικών προϋποθέσεων για την παροχή της κοινωνικο-ασφαλιστικής προστασίας, χωρίς, όμως, το κράτος να είναι υποχρεωμένο να παρέχει το ίδιο τις αναγκαίες ασφαλιστικές παροχές. Η άποψη που καταχωρήθηκε, στο οριστικό κείμενο, αναλύεται στην αμέσως επόμενη ενότητα της παρούσας εργασίας.

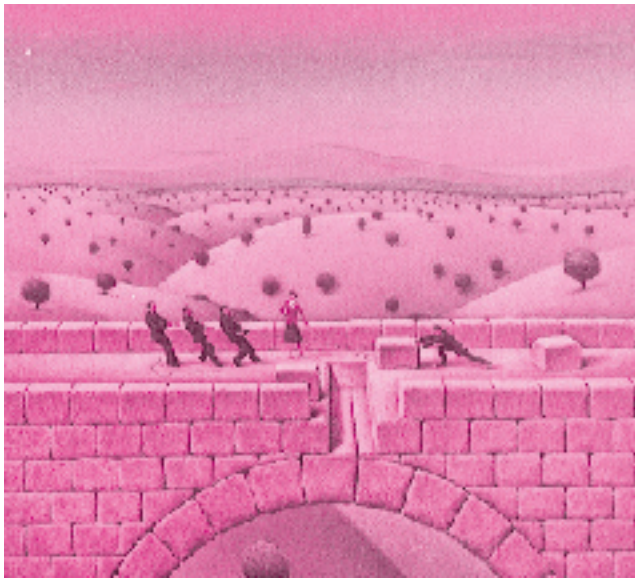

3. Ένα θέμα που απασχόλησε τη συνδιάσκεψη έντονα υπήρξε το θέμα της ανάγκης εγγύησης των συνταξιοδοτικών παροχών από το κράτος. Οι σχετικές τοποθετήσεις των κυβερνητικών εκπροσώπων έτειναν, με ιδιαίτερη, πάντως, προσοχή, στον περιορισμό των κρατικών εγγυήσεων, με την προβολή της άποψης ότι τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να αρχίσουν να μετατρέπονται σε συστήματα καθορισμένων εισφορών από συστήματα καθορισμένων παροχών, με συνέπεια τον κίνδυνο επαρκούς η όχι αξιοποίησης των καταβαλλόμενων εισφορών, να φέρουν οι ίδιοι οι ασφαλισμένοι και όχι το κράτος.

4. Ποιός εκπροσωπεί τους ανέργους κατά τη θέσπιση και τη λειτουργία του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος; Θεωρώ χρήσιμο να επισημάνω ότι αναπτύχθηκε μια προσπάθεια να γίνει δεκτό ότι οι άνεργοι δεν μπορεί να εκπροσωπηθούν από τα εργατικά συνδικάτα, επειδή άνεργοι και συνδικάτα έχουν διαφορετικά, όπως ισχυρίσθηκαν μερικοί εκπρόσωποι κυβερνήσεων η εργοδοτικών ενώσεων, η πάντως, αποκλίνοντα συμφέροντα. Η άποψη που διατύ-

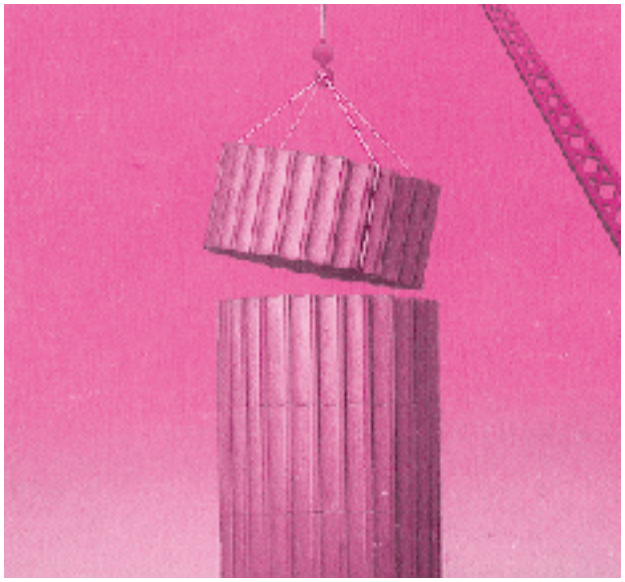

πωσα (και που τελικώς, έγινε δεκτή στην αρμόδια Επιτροπή), συνίσταται στη διαπίστωση ότι “η ανεργία δεν είναι, για το συγκεκριμένο άνεργο, ούτε διαρκής (permanent) ούτε οριστική (definite) αλλά προσωρινή (temporary) κατάσταση και ότι οι σημερινοί άνεργοι (με την εξαίρεση όσων δεν έχουν προλάβει να μπουν ακόμη στην αγορά εργασίας), υπήρξαν, πριν από την περιέλευσή τους στην κατάσταση ανεργίας, μέλη των εργατικών συνδικάτων και ότι στο μέλλον, ενωρίτερα η αργότερα, μόλις επανέλθουν στην αγορά εργασίας, θα ξαναγίνουν μέλη των εργατικών συνδικάτων. Συνεπώς, δεν υπάρχει κανένα δίλημμα ως προς το ποιός εκπροσωπεί τους ανέργους”. Στο οριστικό κείμενο (βλ. Στην αμέσως επόμενη ενότητα) δεν αναφέρθηκαν, ειδικώς, οι άνεργοι, περιλήφθηκε, όμως, συγκεκριμένη αναφορά στον ανεπίσημο τομέα της οικονομίας και στις άλλες κοινωνικές ομάδες που εργάζονται σ’ αυτόν.

5. Ποιά σύνδεση μπορεί να προσδοκάται μεταξύ του δημόσιου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και των ιδιωτικών σχημάτων ασφάλισης; Η σχετική συζήτηση υπήρξε πλουσιότατη αλλά δεν κατέληξε στη διατύπωση οποιασδήποτε σύμφωνης γνώμης. Επισημαίνουμε, όμως, ότι, όλοι οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι υποστήριξαν την ανάγκη συνύπαρξης του δημόσιου κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος με σχετικά συμπληρωματικού χαρακτήρα ιδιωτικά συνταξιοδοτικά σχήματα. Ανάμεσα σ’ αυτά που υποστηρίχθηκαν, μπορούμε να επισημάνουμε ότι η επίτευξη υψηλής αποτελεσματικότητας και επενδυτικής αποδοτικότητας πρέπει να αποτελεί σταθερή επιδίωξη σ’ οποιοδήποτε, δημόσιο η ιδιωτικό, συνταξιοδοτικό σύστημα η σχήμα αλλά και ότι, η επιδίωξη της υψηλής αποδοτικότητας, πάντως, πρέπει να οδηγεί στη διαρκή συνεκτίμηση των παραμέτρων και της παράλληλης επιδίωξης αποφυγής των πιθανών υψηλών κινδύνων που ενδεχομένως, συνεπάγεται, συγκεκριμένη επένδυση των ασφαλιστικών κεφαλαίων.

6. Ποιά κατεύθυνση διαφαίνεται ότι θα ακολουθήσει η Ε.Ε. κατά την ενιαιοποίηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης; Έχω την εντύπωση ότι το νέο ενιαίο και δεσμευτικό για όλα τα κράτη μέλη πανευρωπαϊκό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης θα κλίνει προς το αγγλοσαξωνικό και σκανδιναυικό μοντέλο (σύστημα Beveridge). Αυτό σημαίνει, ότι, η κοινωνική ασφάλιση θα καλύψει το σύνολο του πληθυσμού με τους ίδιους κανόνες, ότι θα καταργηθούν οι ασφαλιστικές εισφορές και θα αντικατασταθούν με ένα ειδικό φόρο κοινωνικής ασφάλισης και ότι θα αλλάξει το σύστημα καταβολής των συνταξιοδοτικών παροχών μέσω των ασφαλιστικών οργανισμών.

7. Πως θα εξελιχθεί ο θεσμός της τριμερούς συμμετοχής στη διοίκηση των ασφα-

λιστικών ταμείων; Κατ' αρχήν, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο θεσμός της τριμερούς (κράτος, εργαζόμενοι, εργοδότες) συμμετοχής, κρίθηκε από το σύνολο των αντιπροσώπων ως πολύ επιτυχημένος και ως θεσμός που πρέπει να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο. Όμως, δεν διευκρινίστηκαν βασικά ζητήματα σχετικά με τη λειτουργία αυτού του θεσμού. Δεν διευκρινίστηκε π.χ. αν η συμμετοχή των εργατικών συνδικάτων πρέπει να εξαντλείται στην απλή έκφραση γνώμης η αν θα πρέπει να διασφαλιστεί η πλειοψηφία των εκπροσώπων των εργαζομένων και των εργοδοτών στις διοικήσεις των ασφαλιστικών ταμείων, ώστε να μπορούν να παίρνουν αποφάσεις αντίθετες, ενδεχομένως, από τις εκάστοτε επιδιώξεις η επιθυμίες των αντίστοιχων κυβερνήσεων.

8. Εξαιρετικής σημασίας θέμα, κατά την άποψή μου, αποτελεί και η σκοπιμότητα σύστασης και λειτουργίας, στις χώρες μέλη, των λεγομένων "κοινωνικο-ασφαλιστικών Συμβουλίων". Πρόκειται για αυτόνομα και ανεξάρτητα συλλογικά όργανα που δεν έχουν την αρμοδιότητα διοίκησης των ασφαλιστικών οργανισμών αλλά την ευθύνη της συνολικής παρακολούθησης της νομιμότητας και αποτελεσματικότητας στη λειτουργία του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος.

Δ΄. Αναλυτικότερη προσέγγιση των σημαντικότερων συστάσεων προς τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων

1. Επιλογή ζητημάτων

- **Η αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων και προσαρμογών των ευρωπαϊκών Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης.**

Στο κείμενο, καταβάλλεται προσπάθεια **σύζευξης δυό, αντιθετικών, κατ' αρχήν, στοιχείων.** Ενώ δηλαδή, αναγνωρίζεται, ότι, τα Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ) των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **έχουν συσταθεί και οργανωθεί σωστά και διαθέτουν μιά μακρά ιστορία,** παραλλήλως και ταυτοχρόνως, διαπιστώνεται, ότι, σήμερα, υπάρχει **επείγουσα ανάγκη μεταρρύθμισης και προσαρμογής τους** στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές, δημογραφικές και οικονομικές συνθήκες.

Επισημαίνεται, όμως και ότι, οι επιβαλλόμενες μεταρρυθμίσεις και προσαρμογές στα συστήματα, ειδικότερα, των χωρών μελών της Ε-15, έχουν **τεχνικό (δηλαδή όχι δομικό και συστατικό) χαρακτήρα.**

Την έννοια, άλλωστε, του τεχνικού χαρακτήρα των προβλημάτων, αποσαφηνίζει το σημείο 2 της ενότητας του κειμένου για "την οικονομική βιωσιμότητα" του ΣΚΑ, όπου αναφέρεται ότι "το κύριο πρόβλημα των ευρωπαϊκών ΣΚΑ οφείλεται **σε δημογραφικούς παράγοντες".** Εξάλλου, από το ίδιο σημείο, προκύπτει (εξ αντιδιαστολής) ότι δε συμβάλουν στο κύριο πρόβλημα, παράγοντες όπως "η χαμηλή ασφαλιστική κάλυψη του πληθυσμού, οι διαρθρωτικές, χρηματοδοτικές η διοικητικές αδυναμίες, η εξέλιξη της αγοράς εργασίας, η χαμηλή εισφοροδοτική δυνατότητα".

- **Η ενίσχυση της συμμετοχής της κοινωνίας στη μεταρρύθμιση των ΣΚΑ και η προστιθέμενη αξία του κοινωνικού διαλόγου.**

Στη διαδικασία μεταρρύθμισης αλλά και στη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των ΣΚΑ, οφείλουμε:

Πρώτον, να απομακρυνθούμε από την ιδέα της μονόπλευρης προσέγγισης (που, πάντως, κυριάρχησε, μέχρι σήμερα), ότι, το κράτος διαθέτει, δήθεν, **την αυθεντία της γνώσης και των επιλογών** και ότι, συνεπώς, μπορεί μόνο του να απο-

φασίζει το θεσμικό πλαίσια σύστασης, μεταρρύθμισης, οργάνωσης και λειτουργίας των ΣΚΑ.

Δεύτερον, με στόχο την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των κοινωνιών και την αντιπροσώπευση του συνόλου του πληθυσμού (την αποφυγή δηλαδή αποκλεισμών διαφόρων πληθυσμιακών ομάδων), **πρέπει να συνεξετάζεται και να επιχειρείται η ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής** σε κάθε προσπάθεια μεταρρύθμισης και σταθεροποίησης των ΣΚΑ.

Τρίτον, **ο κοινωνικός διάλογος παράγει προστιθέμενη αξία** σ' ότι επιδιώκει και οδηγεί στη θέσπιση ενός δημοκρατικού και πλουραλιστικού συστήματος που συγκροτείται από συμφωνίες – προϊόντα ανταλλαγής εμπειριών και ιδεών.

Τέταρτον, η ενισχυμένη συμμετοχή των κοινωνιών στη λειτουργία και τη διαδικασία μεταρρύθμισης των ΣΚΑ και η απομάκρυνση από τις πρακτικές του "κράτους – αυθεντία", οδηγούν και **σε διάχυση των ευθυνών ανάμεσα στις δημόσιες υπηρεσίες** (εκπροσώπους του κοινού συμφέροντος) **και τους κοινωνικούς εταίρους** (εκπροσώπους ειδικότερων οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων).

Οι πιό πάνω αναφορές γίνονται στο γενικό μέρος του οριστικού κειμένου της διάσκεψης. Συναφείς, όμως, αναφορές υπάρχουν και στις λοιπές ενότητες του κειμένου και ειδικότερα:

- Στην ενότητα για "το εύρος των κοινωνικο-ασφαλιστικών καλύψεων και τις αντίστοιχες παροχές", αναφέρεται (σημείο 3), ότι η κάλυψη του συνόλου του πληθυσμού πρέπει να είναι σταδιακή , να στηρίζεται σε ειδικές εθνικές στρατηγικές και πολιτικές και να καθιδρύει **"δεσμεύσεις με τις οποίες όλα τα εμπλεκόμενα μέρη οφείλουν να συμμορφώνονται".**
- Στην ίδια ενότητα (σημείο 7) αναφέρεται, επίσης, ότι "η πολιτική βούληση και **η εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων μερών** δηλαδή κυβερνήσεων, εργαζομένων, εργοδοτών και συνόλου πολιτικής κοινωνίας, αποτελούν **προαπαιτούμενα** για την επέκταση της κοινωνικής προστασίας στο σύνολο του πληθυσμού".
- Στην ενότητα για την οικονομική βιωσιμότητα γίνεται αναφορά στην επιλογή της συμμετοχής των εργαζομένων και των εργοδοτών στη διαχείριση των κονδυλίων (σημείο 9).
- Στην ενότητα για τη διαχείριση, τη διοίκηση και τα θεσμικά ζητήματα γίνεται αναφορά στην ανάγκη ενθάρρυνσης της συμμετοχής των εισφοροδοτών και των εμπλεκομένων κοινωνικών οργανώσεων στον έλεγχο της διαχείρισης των δημόσιων, των ιδιωτικών και των μικτών σχημάτων παροχής κοινωνικής προστασίας (σημείο 2),
- Η ενότητα για "τις κοινωνικο-ασφαλιστικές πολιτικές και την τριμερή συνεργασία" αναφέρεται:
  - Στην ανάγκη καλύτερης οργάνωσης, ευρύτερης αντιπροσώπευσης και οικονομικής αυτοδυναμίας των κοινωνικών εταίρων ώστε ο κοινωνικός διάλογος και η διαβούλευση να καταστούν περισσότερο αποτελεσματικές πρακτικές (σημείο 2),
  - Στην ανάγκη ενίσχυσης και παροχής εξωτερικής βοήθειας στις εργοδοτικές ενώσεις και τα εργατικά συνδικάτα (σημείο 3),
  - Στην ανάγκη παροχής βοήθειας **και σ' άλλες** (εκτός δηλαδή από τις εργοδοτικές ενώσεις και τα εργατικά συνδικάτα) **κοινωνικές ομάδες,** ώστε και αυτές να οργανωθούν, να "εξοπλιστούν" και να αποκτήσουν ευρεία αντιπροσωπευτική δύναμη στο τραπέζι των διαπραγμα-

τεύσεων. Στο κείμενο δεν γίνεται αναλυτικότερη προσέγγιση του περιεχομένου της διατύπωσης "και σ' άλλες κοινωνικές ομάδες" αλλά, απλώς, αναφέρεται, ως παράδειγμα, η ομάδα των εργαζομένων στον ανεπίσημο τομέα της οικονομίας (παρα-οικονομία).

Εδώ, πρέπει να παρατηρηθεί ότι και στο κείμενο της "Νέας Διεθνούς Συναίνεσης" (σημείο 6) τονίζεται ότι **η θεμελιώδης πρόκληση** που εγείρει **ο ανεπίσημος τομέας της οικονομίας** (παραοικονομία) συνίσταται στο **"πως θα μπορέσουμε να ενσωματώσουμε και τον τομέα αυτό, στην επίσημη οικονομία".** Αυτό αποτελεί "ζήτημα δικαιοσύνης και κοινωνικής αλληλεγγύης" και γι αυτό, ακριβώς, "οι κοινωνικο-ασφαλιστικές πολιτικές οφείλουν να ενθαρρύνουν (προφανώς και με την παροχή κινήτρων) την απομάκρυνση από την ανεπίσημη οικονομία". Εξάλλου, "η στήριξη των ευαίσθητων πληθυσμιακών ομάδων της ανεπίσημης οικονομίας πρέπει να βαρύνει την κοινωνία ως σύνολο".

- **Η σημαντικότητα του ρόλου της κοινωνικής ασφάλισης στην οικονομική ανάπτυξη.**

Στο κείμενο διακηρύσσεται, ανεπιφύλακτα και με πανηγυρικό τρόπο, ότι ένα καλά σχεδιασμένο, λειτουργικό και βιώσιμο ΣΚΑ:

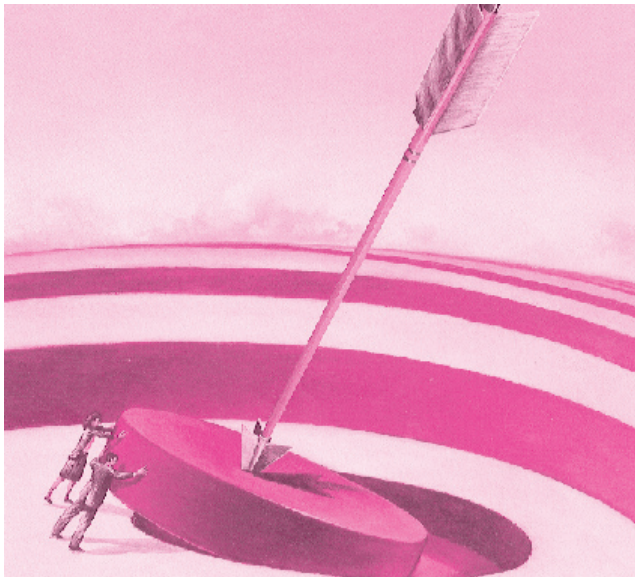

- συνιστά μέσον παραγωγής,
- βελτιώνει την οικονομική αποτελεσματικότητα,
- συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και
- συμβάλλει, επίσης, στην κοινωνική συνοχή.

Αποκτά, πράγματι, εξαιρετικό ενδιαφέρον, η παρατήρηση, ότι, το ΣΚΑ, όχι, μόνον, δεν αντιστρατεύεται τους στόχους της οικονομικής ανάπτυξης και δεν επιβραδύνει την πορεία επίτευξής τους αλλά, αντιθέτως, επιταχύνει τη σχετική πορεία συμβάλλοντας με δύο τρόπους στην προσέγγιση των αναπτυξιακών στόχων:

- **εμμέσως,** με την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, αφού, " χωρίς αυτήν δεν μπορεί να επιτευχθεί οποιαδήποτε διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη " αλλά και
- **αμέσως,** αφού η λειτουργία ενός αποτελεσματικού ΣΚΑ ενισχύει το αίσθημα συμμετοχής και ασφάλειας του συνόλου του πληθυσμού και εγγυάται την ενεργό συμμετοχή του στην αναπτυξιακή διαδικασία που, με τη σειρά της, βελτιώνει την παραγωγικότητα του οικονομικού συτήματος.

Επισημαίνεται ότι και σ' άλλο σημείο του κειμένου γίνεται αναφορά στις οικονομικές επιπτώσεις των πολιτικών προστασίας: πρόκειται για το σημείο με αριθ. 8 του γενικού τμήματος του κειμένου όπου τονίζεται ότι " οι κοινωνικοί εταίροι **ενισχύουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις** των κοινωνικο-ασφαλιστικών πολιτικών", μέσω της συμβολής τους τόσο στην ανάπτυξη των πολιτικών όσο και στην παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών.

Συνεπώς, σύμφωνα με το κείμενο, το ΣΚΑ αποτελεί, παραλλήλως και ταυτοχρόνως:

- παράγοντα κοινωνικής συνοχής και
- παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης,

ώστε να επιβάλλεται η συνεξέταση κάθε μεταρρυθμιστικής πρωτοβουλίας, όχι μονομερώς αλλά υπό το πρίσμα και των δύο αυτών διαστάσεων.

- **Ο ρόλος και η ευθύνη του κράτους στη λειτουργία και τη μεταρρύθμιση του ΣΚΑ.**

Στη διάρκεια των προκαταρκτικών συζητήσεων και κατά την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών στις επί μέρους επιτροπές της διάσκεψης, είχε διαπιστωθεί, ότι, από μεγάλη ομάδα αντιπροσώπων υποστηριζόταν η άποψη, ότι, **το κράτος πρέπει να περιορισθεί σε ρόλο νομοθέτη, οργανωτή και εγγυητή της σύννομης λειτουργίας των θεσμών και να παύσει να παρέχει το ίδιο τις προβλεπόμενες κοινωνικο-ασφαλιστικές παροχές.**

Στην επιτροπή π. χ. για το εύρος των κοινωνικο-ασφαλιστικών καλύψεων και των αντίστοιχων παροχών, υποστηρίχθηκε η άποψη, ότι, το κράτος οφείλει να ανταποκριθεί στο ρόλο του **ως νομοθέτης, εγγυητής και επόπτης της λειτουργίας του ΣΚΑ,** με την ειδικότερη επισήμανση, ότι, το κράτος οφείλει να εστιάσει την προσοχή του στις πληθυσμιακές εκείνες ομάδες που αδυνατούν να διασφαλίσουν, με τις δικές τους, αποκλειστικώς, δυνατότητες, πλήρη πρόσβαση σε θέματα κοινωνικής προστασίας.

Το θέμα απασχόλησε και την ολομέλεια της διάσκεψης, με συνέπεια να κατατεθεί ένα σύνολο, σε μεγάλο βαθμό αντιτιθεμένων μεταξύ τους, προτάσεων και ιδεών. Στο σύνολο αυτό των απόψεων, βέβαια, αντικατοπτρίζονται οι διαφορετικές αντίστοιχες προσεγγίσεις που απασχολούν, σήμερα, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (κυβερνήσεις, εργατικά συνδικάτα και εργοδοτικοί φορείς).

Τελικώς, επικράτησε η άποψη, ότι, τα επί μέρους κράτη έπρεπε να αφεθούν **ελεύθερα να επιλέξουν τα ίδια:**

- αν θα παρείχαν, μέσω των δημοσίων υπηρεσιών τους, τις κοινωνικο-ασφαλιστικές παροχές (όλες η ένα -και ποιό, ακριβώς- τμήμα των παροχών) η
- αν θα περιορίζονταν να νομοθετήσουν και να μεριμνήσουν για την παροχή, απλώς, των υπηρεσιών αυτών, από οποιονδήποτε (π.χ. ακόμη και από ιδιωτική εταιρεία) τρίτο.

Αποκτά, μάλιστα, ιδιαίτερη σημασία ότι στην τελική διατύπωση του κειμένου, η δυνατότητα του κράτους να παρέχει το ίδιο τις παροχές η να μεριμνά και να διασφαλίζει, απλώς, την παροχή τους από οποιονδήποτε τρίτο, δεν περιορίζεται στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης (social security) αλλά εκτείνεται στην ευρύτερη περιοχή των παροχών της κοινωνικής προστασίας (social protection).

Έτσι, στην οριστική (στρογγυλεμένη)

διατύπωση του κειμένου, αναφέρεται, ότι:

"Το κράτος έχει τ**ην κύρια ευθύνη** για **την παροχή η τη διευκόλυνση της παροχής** της κοινωνικής προστασίας και οφείλει να δημιουργήσει ορισμένες από τις προϋποθέσεις αυτές (νομικό πλαίσιο, θεσμικές επιλογές, εποπτικούς μηχανισμούς κλπ)".

Αναλυτικότερη προσέγγιση της διατύπωσης του κειμένου, αποκαλύπτει, ότι:

Πρώτον, το κράτος **δεν έχει την αποκλειστική (αλλ' απλώς, την κύρια) ευθύνη** όχι μόνο για την παροχή αλλά και για τη δημιουργία των προϋποθέσεων παροχής της κοινωνικής προστασίας, χωρίς να διευκρινίζεται ποιός άλλος, πέραν του κράτους, έχει, κατά περίπτωση, το μέρος της ευθύνης που δεν έχει αναλάβει το κράτος και

Δεύτερον, ασχέτως, όμως, με το ζήτημα της ευθύνης παροχής η διευκόλυνσης της παροχής της κοινωνικής προστασίας, η αρμοδιότητα και η υποχρέωση δημιουργίας ορισμένων βασικών προϋποθέσεων για την παροχή της κοινωνικής προστασίας, ανήκει, εξ ολοκλήρου, στο κράτος.

Στο κείμενο, δεν καταγράφονται εξαντλητικά οι βασικές αυτές προϋποθέσεις αλλά επισημαίνονται, εντελώς ενδεικτικά:

- **η δημιουργία και ψήφιση του αναγκαίου νομικού πλαισίου,**
- **η θεσμική οικοδόμηση (θεσμικές επιλογές) και**
- **η ίδρυση και λειτουργία των μηχανισμών εποπτείας.**

Η προηγούμενη παράγραφος πρέπει να διαβασθεί σε συνδυασμό και με το σημείο 1 της ενότητας για "τη διαχείριση, τη διοίκηση και τα θεσμικά ζητήματα", όπου εντοπίζεται ειδικότερη αναφορά στις υποχρεώσεις και το ρόλο του κράτους:

"Τα συστήματα και οι μηχανισμοί οφείλουν **να εγγυώνται τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα** στη λειτουργία και τη διαχείρισή τους. Αυτό σημαίνει:

- **παροχή σωστής πληροφόρησης και εκπαίδευσης** ώστε οι εμπλεκόμενοι να έχουν πρόσβαση στις σχετικές διευθετήσεις,
- **αποφυγή φαινομένων διαφθοράς,**
- **εγγύηση της υπευθυνότητας προς το κοινό,**
- **εφαρμογή πληροφορικής τεχνολογίας** ώστε να διευκολύνονται η προώθηση των ασφαλιστικών παροχών, η καταβολή τους και η συλλογή των εισφορών,
- **διασφάλιση υπηρεσιών υψηλής ποιότητας** μέσω της ταχείας εφαρμογής των standards διαφάνειας, της χρήσης των υπηρεσιών του θεσμού του συνηγόρου του πολίτη και της εγγύησης των δικαιωμάτων των ασφαλισμένων και
- **καθίδρυση ανεξάρτητων θεσμών κανονιστικής λειτουργίας και εποπτείας.**

Χωρίς να αναφέρεται ρητώς, ποιός έχει την ευθύνη και σε ποιόν ανήκει η μέριμνα για την επίτευξη των στόχων αυτών, είναι σαφές ότι, σε συνδυασμό και με τις πιό πάνω προβλέψεις του σημείου 8 της ενότητας για τις γενικές αρχές του κειμένου, η κύρια ευθύνη ανήκει στο κράτος που οφείλει να μεριμνήσει για τη διασφάλιση της τήρησης του συνόλου των προβλέψεων αυτών.

Στο ρόλο του κράτους, όμως, αναφέρονται και άλλα σημεία του κειμένου:

- στην ενότητα για "το εύρος των κοινωνικο-ασφαλιστικών καλύψεων και τις αντίστοιχες παροχές", αναφέρεται (σημείο 2), ότι "ο ρόλος του κράτους εστιάζεται, κυρίως, σ' εκείνους που αδυνατούν να διασφαλίσουν, με δικά τους μέσα, την πλήρη πρόσβασή τους στην κοινωνική προστασία",
- σημαντικά ζητήματα, αναφερόμενα στην ίδια, πιό πάνω, ενότητα, όπως, η εκπόνηση και εφαρμογή ειδικής εθνι-

κής κοινωνικο-ασφαλιστικής στρατηγικής και επί μέρους πολιτικών, η κατανομή επαρκών κατά περίπτωση πόρων, η καταγραφή και υλοποίηση ενός πακέτου βασικών ασφαλιστικών παροχών για το σύνολο του πληθυσμού, ο αποκλεισμός κάθε είδους αποκλεισμών (και κυρίως των αποκλεισμών που οφείλοντα σε παράγοντες οικονομικούς η φύλου η εθνους η γεωγραφικούς), η ένταξη των πολιτικών κοινωνικής ασφάλισης μέσα στα πλαίσια των πολιτικών καταπολέμησης της φτώχειας και η ανάδειξη της αναγκαίας πολιτικής βούλησης, περιλαμβάνονται στις βασικές αρμοδιότητες και ευθύνες του κράτους.

- στην ενότητα για "τις γενικές αρχές", αναφέρεται (σημεία 6 και 7) ότι "πρέπει να προωθηθεί **η δίκαιη κατανομή** των διαθέσιμων για προγράμματα κοινωνικής προστασίας πόρων" και ότι "πρέπει να αναληφθεί, όπου αυτή είναι αναγκαία, **δράση για την αποφυγή καταχρηστικών μονοπωλιακών καταστάσεων".** Και στις δυό περιπτώσεις, δεν διευκρινίζεται, **από ποιόν** πρέπει να προωθηθεί η δίκαιη κατανομή των πόρων, **ούτε ποιός οφείλει** να αναλάβει τη δράση αποκλεισμού των μονοπωλιακών καταστάσεων, είναι, όμως, σαφές ότι **και οι δυό αυτές ευθύνες και αρμοδιότητες αποτελούν κατ' εξοχήν κρατικές υποχρεώσεις.**
- Στην ενότητα για "τις κοινωνικο-ασφαλιστικές πολιτικές και την τριμερή συνεργασία", αναφέρεται (σημείο 5), ότι "το κράτος μπορεί να συνεκτιμήσει την παροχή γραμματειακής και ερευνητικής στήριξης των κοινωνικών εταίρων".

Στο θέμα του ρόλου του κράτους αναφέρεται και η "Νέα Διεθνής Συναίνεση". Σύμφωνα με το σημείο 4 του σχετικού κειμένου, "το κράτος διατηρεί πρωταρχικό ρόλο στη διευκόλυνση της παροχής, στην προαγωγή και στην επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης", ενώ, σύμφωνα με το σημείο 2 "η κοινωνική ασφάλιση συνιστά αναπόσπαστο τμήμα της κυβερνητικής κοινωνικής πολιτικής και σημαντικό εργαλείο στην πρόληψη και την απάλυνση της φτώχειας".

Δεν θα ήταν άσκοπο να επισημανθεί, έστω και χωρίς ειδικότερα σχόλια, ότι **έχει παραλειφθεί,** στο σημείο αυτό, η αναφορά **στο ρόλο του κράτους ως εγγυητή** της καταβολής των κοινωνικο-ασφαλιστικών παροχών (αλλά και κάθε παροχής κοινωνικής προστασίας). Η επισημανθείσα, πιό πάνω, αναφορά (σημείο 1ε της ενότητας για "τη διαχείριση, τη διοίκηση και τα θεσμικά ζητήματα") στην εγγύηση των δικαιωμάτων των ασφαλισμένων είναι **πολύ ασθενής** και **δεν καλύπτει το μέγα θέμα του τελικού εγγυητή** της πραγματικής καταβολής των κοινωνικο-ασφαλιστικών παροχών.

- **Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη λειτουργία και τη μεταρρύθμιση του ΣΚΑ.**

Στο οριστικό κείμενο αναγνωρίζεται **η ουσιώδης συμβολή** των κοινωνικών εταίρων:

- Στον τομέα της εξέλιξης των κοινωνικο –ασφαλιστικών πολιτικών και
- Στον τομέα της απόδοσης η καταβολής των παροχών.

Τονίζεται, ακόμη, ότι, οι κοινωνικοί εταίροι, με την πιό πάνω συμβολή τους:

- ενισχύουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των ασφαλιστικών πολιτικών και
- αναδεικνύουν την ανάγκη **για συνεχή αναθεώρηση των προτεραιοτήτων, υπευθυνότητα και διαφάνεια,** έναντι των δικαιούχων και των εισφοροδοτών του ΣΚΑ.

Στο ρόλο των κοινωνικών εταίρων αναφέρονται και άλλες ενότητες του κειμένου:

- Στην ενότητα για "το εύρος των κοινωνικο-ασφαλιστικών καλύψεων και τις αντίστοιχες παροχές", αναφέρεται (σημείο 7) ότι " η πολιτική βούληση και **η εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων** (κυβερνήσεων, εργαζομένων, εργοδοτών και συνόλου πολιτικής κοινωνίας), αποτελούν προαπαιτούμενα για την προσέγγιση του στόχου της κοινωνικής προστασίας **του συνόλου του πληθυσμού ".**
- Στην ενότητα για "την οικονομική βιωσιμότητα του ΣΚΑ", αναφέρεται (σημείο 9) ότι "η συμμετοχή των εργαζομένων και των εργοδοτών στη διαχείριση των κεφαλαίων αποτελεί μια επιλογή που πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω τόσο για την εφαρμοσιμότητα όσο και για την καταλληλότητά της".
- Στην ενότητα για "τη διαχείριση, τη διοίκηση και τα θεσμικά ζητήματα", αναφέρεται (σημείο 2) ότι "πρέπει να ενισχυθεί η συμμετοχή των εισφοροδοτών και των κοινωνικών οργανώσεων **στον έλεγχο της διαχείρισης** των δημόσιων, ιδιωτικών η μικτών σχημάτων κοινωνικής προστασίας". Επισημαίνεται, μάλιστα, ότι πρέπει, επίσης, να ενισχυθεί η αναγκαία συναφής "εκπαίδευση των κοινωνικών οργανώσεων".
- Στην ενότητα για "τις κοινωνικο-ασφαλιστικές πολιτικές και την τριμερή συνεργασία", αναφέρεται (σημείο 2) ότι "ο διάλογος και η διαπραγμάτευση είναι περισσότερο αποτελεσματικά εάν οι κοινωνικοί εταίροι είναι καλώς οργανωμένοι, έχουν ευρεία αντιπροσωπευτική δύναμη και διαθέτουν οικονομική αυτοδυναμία".
- Στην ίδια ενότητα αναφέρεται, επίσης,

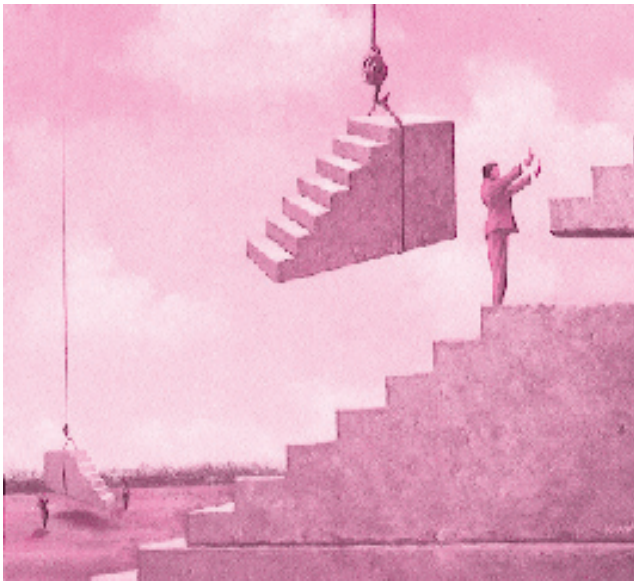

(σημείο 3) ότι "πρέπει να ενδυναμωθεί η οργάνωση των εργοδοτικών ενώσεων και των εργατικών συνδικάτων" και ότι "όπου κριθεί πρόσφορο, μπορεί να παρασχεθεί και εξωτερική -δηλαδή εκτός της δομής των ενώσεων και συνδικάτων- βοήθεια".

- Στην ίδια, επίσης, ενότητα, αναφέρεται ότι:
  - "η διαβούλευση και η διαπραγμάτευση οφείλουν να συμπεριλάβουν μακρο, μεσο και μικρο κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα και το σχηματισμό των γενικών πολιτικών πλαισίων" (σημείο 6) και ότι,
  - "τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων θα είναι δεσμευτικά για την κυβέρνηση και τους κοινωνικούς εταίρους" (σημείο 7).

Ε. Η νέα Διεθνής Συναίνεση (the new consensus) για την κοινωνική ασφάλιση

1. Αναφέρθηκε, προηγουμένως, ότι στη Σύνοδο της Χάγης συμμετείχε και εκπρόσωπος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας που παρου-

σίασε και ανέλυσε την "Νέα Διεθνή Συναίνεση" και ότι η Σύνοδος της Χάγης αποδέχθηκε, στο σύνολό της, τη "Νέα Διεθνή Συναίνεση" και ενσωμάτωσε όλες τις προβλέψεις της, αυτούσιες και χωρίς οποιαδήποτε τροποποίηση η μεταβολή, στο οριστικό κείμενο των συστάσεων προς τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων. Στο σημείο αυτό θα είναι εξαιρετικά χρήσιμη, για την πληρέστερη κατανόηση των διεθνών εξελίξεων και προοπτικών της κοινωνικής ασφάλισης, μια εκτενέστερυη ενημερωτική αναφορά στη "Νέα Διεθνή Συναίνεση" και στις εργασίες της 89ης Συνόδου της ΔΟΕ.

2. Στην τελευταία Σύνοδο (89 η) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) που πραγματοποιήθηκε, τον Ιούνιο 2001, στη Γενεύη, περιλαμβανόταν, ως ένα από τα κύρια θέματα της ατζέντας, **μιά γενική συζήτηση για την κοινωνική ασφάλιση.** Οι συνεδριάσεις της αρμόδιας **"Επιτροπής για την Κοινωνική Ασφάλιση",** αποτέλεσαν ισχυρό πόλο έλξης για τους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων, των εργατικών συνδικάτων και των εργοδοτικών οργανώσεων αλλά και για το μεγάλο αριθμό των συμβούλων, εμπειρογνωμόνων και παρατηρητών της Συνόδου. Το ενδιαφέρον υπήρξε έντονο αφού στις σχετικές συζητήσεις κυριαρχούσαν ζητήματα αμφιλεγόμενα και επιδεκτικά αποκλινουσών προσεγγίσεων.

3. Όπως είναι γνωστό, στις συνεδριάσεις των Επιτροπών της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, η συμμετοχή των πληρεξούσιων αντιπροσώπων υπακούει στους κανόνες της τριμερούς εκπροσώπησης : κράτος - εργαζόμενοι – εργοδότες. Ζητούμενο παραμένει, πάντοτε, η επιδίωξη της ομοφωνίας και για το λόγο αυτό, οι σχετικές αποφάσεις των Επιτροπών, εμφανίζονται "στρογγυλεμένες" δηλαδή χωρίς αιχμές που θα μπορούσαν να διχάσουν και να αποτρέψουν την προσέγγιση της ομοφωνίας.

4. Στην 89η Σύνοδο της ΔΟΕ μετείχαν, εκτός από τους συμβούλους, τους εμπειρογνώμονες και τους παρατηρητές, 111 αντιπρόσωποι κυβερνήσεων, 59 αντιπρόσωποι εργοδοτικών Οργανώσεων και 79 αντιπρόσωποι εργατικών συνδικάτων. Η άνιση αυτή κατανομή των αντιπροσώπων των ομάδων, οδήγησε στη στάθμιση των ψήφων των αντιπροσώπων κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλισθεί η ισότητα της συνολικής δύναμης ψήφου και των τριών ομάδων.

5. Το πακέτο των συμπερασμάτων της 89ης Συνόδου της ΔΟΕ για την κοινωνική ασφάλιση.

Οι συζητήσεις στην "Επιτροπή για την Κοινωνική Ασφάλιση" της ΔΟΕ κατέληξαν **στην κοινή αποδοχή ενός συνόλου (πακέτου) συμπερασμάτων** που αντανακλά **μια γενική συναίνεση και των τριών μερών** (κρατών μελών της ΔΟΕ, εργατικών συνδικάτων και εργοδοτικών οργανώσεων) **στη θεώρηση και την αντιμετώπιση των ζητημάτων – κλειδιών και των βασικών προτεραιοτήτων της κοινωνικής ασφάλισης σήμερα.**

Το πακέτο των συμπερασμάτων της 89ης Συνόδου της ΔΟΕ συγκροτείται από 21 ειδικότερα σημεία. Μπορούμε, όμως, να

αναδείξουμε, ως κεντρικά σημεία τα εξής τέσσερα:

- Βασική προτεραιότητα των κοινωνικο-ασφαλιστικών πολιτικών και πρωτοβουλιών πρέπει να αποτελεί **η επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης σ' εκείνους που τη στερούνται.**
- Η κοινωνική ασφάλιση δεν αποκτά σημαντικότητα, μόνο, επειδή συμβάλλει στη βελτίωση των συνθηκών ζωής των εργαζομένων, των οικογενειών τους και της κοινότητας ως συνόλου αλλά και επειδή, όταν η διαχείρισή της είναι η πρέπουσα, **ενισχύει την παραγωγικότητα και στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη.**
- **Η γήρανση του πληθυσμού έχει επιπτώσεις τόσο στα κεφαλαιοποιητικά όσο και στα διανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα.** Οι πλέον ενδεδειγμένες λύσεις, για την αντιμετώπιση των συνεπειών της γήρανσης του πληθυσμού, πρέπει να αναζητηθούν, κυρίως, στη λήψη μέτρων για **την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης.**
- **Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη διοίκηση της κοινωνικής ασφάλισης είναι σημαντικός.**

Η Επιτροπή δεν άλλαξε τα standards της κοινωνικής ασφάλισης, ούτε και προχώρησε σε συστάσεις για την αλλαγή τους. Περιορίσθηκε να παραπέμψει και επιβεβαιώσει τα standards κοινωνικής ασφάλισης που έχουν αποφασισθεί και εγκριθεί από τις ήδη ισχύουσες Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας, από τους στόχους της πρόσφορης και αποδεκτής (decent) εργασίας και από τη Διακήρυξη της Φιλαδέλφειας.

Στο πρώτο σημείο των συμπερασμάτων της Επιτροπής που, τελικώς, έγιναν αποδεκτά από τη Σύνοδο (και συνεπώς, αποτελούν, πλέον, συμπεράσματα της 89ης Συνόδου της ΔΟΕ), γίνεται σύνδεση με την αναγνώριση από τη Σύνοδο του 1944, "της επίσημης υποχρέωσης της ΔΟΕ να προωθήσει μεταξύ των εθνών του κόσμου προγράμματα που θα οδηγήσουν στην επέκταση των μέτρων κοινωνικής ασφάλισης ώστε να διασφαλισθεί η παροχή:

- ενός βασικού εισοδήματος σ' όλους που έχουν ανάγκη αυτής της προστασίας και
- πλήρους ιατρικής μέριμνας".

Όμως, η ΔΟΕ κρίνει, ότι, είναι, πλέον, καιρός να αναληφθεί, από την ίδια, **μια καινούργια εκστρατεία** με στόχο:

- τη βελτίωση και την επέκταση της κοινωνικο-ασφαλιστικής κάλυψης σ' όλους όσους έχουν ανάγκη αυτής της προστασίας και
- την επείγουσα ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση μιάς θεμελιώδους κοινωνικής αδικίας που πλήττει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπων στις χώρες μέλη.

6. Η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης ως προϋπόθεση οποιασδήποτε μεταρρύθμισής του.

Ειδικότερη σημασία αποκτά το σημείο 14 του σώματος των συμπερασμάτων για την κοινωνική ασφάλισση, της 89ης Συνόδου. Με το σημείο αυτό εισάγεται **μιά νέα, μη**

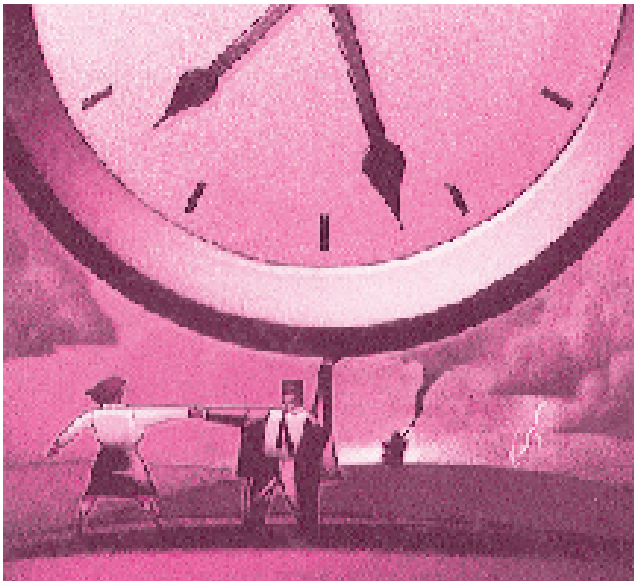

απαραίτητη μέχρι σήμερα, προϋπόθεση, για κάθε περίπτωση μεταρρύθμισης, τροποποίησης η αλλαγής ενός Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

Στο σημείο 14 των συμπερασμάτων, ειδικότερα, αναφέρεται ότι:

" Η διατήρηση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να είναι εγγυημένη.

Για το σκοπό αυτό είναι αναγκαία η διεξαγωγή τακτικών αναλογιστικών προβολών και η πραγματοποίηση των απαραίτητων προσαρμογών σε όσο το δυνατόν συντομότερα χρονικά διαστήματα.

Ουσιώδες ζήτημα αποτελεί η εκτέλεση, πριν από την ψήφιση νέας νομοθεσίας, πλήρους αναλογιστικής εκτίμησης οποιασδήποτε προτεινόμενης μεταρρύθμισης.

Υφίσταται ανάγκη διεξαγωγής κοινωνικού διαλόγου:

- για τον προσδιορισμό των παραδοχών που θα χρησιμοποιηθούν κατά την (αναλογιστική) εκτίμηση και
- για την εξέλιξη των κοινωνικο-ασφαλιστικών εναλλακτικών επιλογών,

ώστε να συνεκτιμηθεί οποιαδήποτε συναφής οικονομική ανισορροπία ".

7. Από την αναλυτικότερη προσέγγιση του κειμένου της ρύθμισης αυτής (που αποτελεί στοιχείο της νέας συναίνεσης των τριών μερών, σε επίπεδο ΔΟΕ), διαπιστώνουμε, ότι, τίθενται, πλέον, 7 προϋποθέσεις οικονομικής βιωσιμότητας, για την προώθηση οποιασδήποτε μεταρρύθμισης η τροποποίησης ενός Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης:

- Πρώτον, απαιτείται εγγύηση **της μακροχρόνιας** οικονομικής βιωσιμότητας του Συστήματος. Εγγύηση δηλαδή ότι το Σύστημα θα είναι ικανό να λειτουργήσει, μετά τη μεταρρύθμιση η την τροποποίησή του, χωρίς οικονομικές ανισορροπίες και κλυδωνισμούς, για μιά μεγάλη χρονική περίοδο. **Η ΔΟΕ δεν αναφέρει συγκεκριμένο βάθος χρόνου εγγυημένης λειτουργίας του Συστήματος,** η αναλογιστική, όμως, επιστήμη κρίνει ότι η προσφορότερη χρονική περίοδος για τον έλεγχο της λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, φθάνει τα 50 χρόνια. Στην πρακτική, βέβαια, συγκεκριμένων ευρωπαϊκών χωρών οι μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης, στηρίζονται σε χρονικές περιόδους 30 ετών.

- Δεύτερον, πριν από κάθε αναθεώρηση, μεταρρύθμιση, τροποποίηση η αλλαγή ενός Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης δηλαδή πριν από την αποδοχή και νομοθέτηση της αλλαγής η μεταρρύθμισης, επιβάλλεται η διεξαγωγή **πλήρους αναλογιστικής μελέτης** για τη μέτρηση των οικονομικών συνεπειών της μεταρρύθμισης και την εκτίμηση των επιπτώσεών τους στη μελλοντική λειτουργία του Συστήματος.

- Τρίτον, κρίνεται αναγκαία **η διεξαγωγή τακτικών (regular) αναλογιστικών προβολών και εκτιμήσεων.** Δεν θεωρείται δηλαδή επαρκής η διεξαγωγή εφ' άπαξ αναλογιστικής μελέτης, κατά το χρόνο ανάληψης της πρωτοβουλίας για την ασφαλιστική μεταρρύθμιση αλλά απαιτείται και η τακτική περιοδική επαναπροσέγγιση των αναλογιστικών εκτιμήσεων της λειτουργίας του Συστήματος. Η ΔΟΕ και στο σημείο

αυτό, δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα περιοδικής αναλογιστικής επαναξιολόγησης αλλά περιορίζεται στην επισήμανση **της ανάγκης σύντομων επανεκτιμήσεων** της αναλογιστικής κατάστασης του Συστήματος.

- Τέταρτον, επιβάλλεται η αξιοποίηση των πιό πάνω τακτικών αναλογιστικών εκτιμήσεων και **η ανάλογη, εκάστοτε,** με βάση τα πορίσματα των νέων εκτιμήσεων, **προσαρμογή (adjustment)** του **Συστήματος.** Στο κείμενο της ΔΟΕ δεν διευκρινίζεται η έννοια και το περιεχόμενο των αναγκαίων προσαρμογών, είναι, όμως, σαφές ότι περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι μεταβολές που μπορούν να βελτιώσουν την οικονομική εικόνα του Συστήματος, ασχέτως, αν οι μεταβολές αυτές αναφέρονται στο σκέλος των εισροών η στο σκέλος των παροχών η ακόμη και στο επίπεδο των προϋποθέσεων πρόσβασης στις παροχές.

- Πέμπτον, κάθε κοινωνικο-ασφαλιστικής μεταρρύθμισης πρέπει να **προηγείται κοινωνικός διάλογος.** Η μονομερής, συνεπώς, κρατική παρέμβαση που μέχρι σήμερα αποτελεί το συνήθη τρόπο προώθησης των ασφαλιστικών μεταρρυθμίσεων, αναμένεται να αποτελέσει παρελθόν. Επισημαίνεται ότι και στο σημείο 16 των συμπερασμάτων της 89ης Συνόδου, αναφέρεται η ανάγκη προηγούμενου κοινωνικού διαλόγου ώστε η ασφαλιστική μετραρρύθμιση να καταστεί αποτελεσματική.
- Έκτον, ειδικότερος κοινωνικός διάλογος προαπαιτείται για **την επιλογή του πακέτου των τιμών των αναλογιστικών παραδοχών** στις οποίες θα βασιστούν οι αναλογιστικές προβολές και

- Έβδομον, ειδικότερος, επίσης, κοινωνικός διάλογος απαιτείται για τον προσδιορισμό των εναλλακτικών επιλογών μέτρων κοινωνικο-ασφαλιστικής πολιτικής, σε περιπτώσεις αναγκαιότητας προσαρμογών του συστήματος για την αντιμετώπιση πιθανών οικονομικών ανισορροπιών του.

8. Επίκαιρο, για τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα είναι και το ζήτημα **της συμμετοχής του κράτους στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης.** Σχετικές με το θέμα αυτό, είναι, οι επισημάνσεις του σημείου 16 του κειμένου: κάθε κράτος, στην πορεία επέκτασης της

κοινωνικής ασφάλισης σ' ολόκληρο τον πληθυσμό, "οφείλει να καθορίσει την αντίστοιχη **εθνική στρατηγική** που πρέπει να συνδέεται στενά με τη στρατηγική απασχόλησης και τις λοιπές κοινωνικές πολιτικές".

9. Σύμφωνα με τις θέσεις της "Νέας Διεθνούς Συναίνεσης", μέσον εκκίνησης της πορείας εισαγωγής της κοινωνικής ασφάλισης στις αποκλεισμένες κοινωνικές ομάδες, μπορούν να αποδειχθούν τα προγράμματα κοινωνικής βοήθειας που απευθύνονται σε πληθυσμιακές ομάδες – στόχους. Το πνεύμα των θέσεων της "Νέας Διεθνούς Συναίνεσης" είναι **ολόκληρο το βάρος** για την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης και στις αποκλεισμένες πληθυσμιακές ομάδες, **πρέπει να φέρει το κράτος.** Επειδή, όμως, οι κρατικοί πόροι είναι, ειδικώς, στις αναπτυσσόμενες χώρες, περιορισμένοι, **δεν αποκλείεται και η λύση της τριμερούς χρηματοδότησης** (εννοείται στις αναπτυσσόμενες χώρες). Η λύση αυτή αναφέρεται, απλώς, ως ένα παράδειγμα απομάκρυνσης από την αρχή της πλήρους χρηματοδότησης των σχετικών προγραμμάτων επέκτασης από το κράτος.

10. Ως μορφές της κρατικής χρηματοδοτικής συμμετοχής και οικονομικής στήριξης αναφέρονται:

- Η κάλυψη του δαπανών έναρξης της επέκτασης,
- Οι κάθε μορφής διευκολύνσεις,
- Η εξασφάλιση του αναγκαίου εξοπλισμού,
- Η στήριξη των ομάδων με χαμηλό εισόδημα.

ΣΤ΄. Ειδικότερα για το σύστημα της Χιλής

1. Στη διάρκεια της Συνόδου της Χάγης έγινε αναφορά και στο σύστημα συντάξεων της Χιλής. Επειδή, στην Ελλάδα, κατά τα τελευταία χρόνια, διάφορες πλευρές προσπάθησαν να εμφανίσουν το σύστημα αυτό, ως σύστημα που προσφέρει ιδανική λύση των προβλημάτων της κοινωνικής ασφάλισης, κρίνω χρήσιμο να καταθέσω τις πλέον επίκαιρες πληροφορίες για τη σημερινή πορεία του συνταξιοδοτικού συστήματος της Χιλής.

2. Το νέο Σύστημα Συντάξεων αντικατέστησε το, υφιστάμενο από το 1924, αντίστοιχο παλαιό σύστημα. Το παλαιό σύστημα είχε τα χαρακτηριστικά των συστημάτων pay-as-you-go και λειτουργούσε με την ευθύνη της πολιτείας. Το νέο σύστημα θεσμοθετήθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 3500

την 4 Νοέμβρη 1980. Για τη μετάβαση από το παλαιό στο νέο σύστημα καθιερώθηκε μιά μεταβατική administration με στόχο την εγγύηση των δικαιωμάτων και των παροχών που είχαν αποκτηθεί από τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους του παλαιού συστήματος.

3. Από την υπαγωγή στο νέο σύστημα εξαιρέθηκαν δυό κατηγορίες πολιτών: οι στρατιωτικοί και τα σώματα ασφαλείας. Είναι προφανές, ότι, η στρατοκρατική μορφή διακυβέρνησης της χώρας επέβαλλε την εξαίρεση του συνόλου των ένστολων (στρατιωτικών και αστυνομικών), του συνόλου δηλαδή των δυναμικών ερεισμάτων μιάς αντιδημοκρατικής εξουσίας, από την υπαγωγή στο νέο σύστημα και τη διαφύλαξη όλων των πλεονεκτημάτων πού οι ομάδες αυτές των πολιτών, είχαν, ήδη, πριν από την εισαγωγή του νέου συστήματος, διασφαλίσει.

4. Έτσι, παρέμειναν σε παράλληλη λειτουργία και μετά την εισαγωγή του νέου συστήματος:

- Το Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλειας του Προσωπικού της Εθνικής Άμυνας (CAPREDENA) για τους στρατιωτικούς και
- Το Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλειας του Προσωπικού των Αστυνομικών Δυνάμεων (DIPRECA).

5. Αντιθέτως, ο λοιπός πληθυσμός χωρίστηκε σε δύο κατηγορίες:

- τους απασχολούμενους με εξαρτημένη μισθωτή εργασία για τους οποίους η υπαγωγή στο νέο σύστημα είναι υποχρεωτική και
- τους αυτο-απασχολούμενους,

για τους οποίους η υπαγωγή στο σύστημα είναι **προαιρετική.**

6. Στη διάσκεψη τεχνοκρατών της Χάγης, η Χιλιανή αντιπροσωπεία παρουσίασε κείμενο στο οποίο αναφερόταν ότι, οι λόγοι της εξαίρεσης των στρατιωτικών και των αστυνομικών από το νέο σύστημα συντάξεων, έχουν πολιτικά χαρακτηριστικά: με δεδομένο ότι η αλλαγή του συστήματος έγινε από στρατοκρατική (στηριζόμενη δηλαδή όχι σε εκλογική δημοκρατική διαδικασία αλλά στο στράτευμα και τις δυνάμ,εις της αστυνομίας), κυβέρνηση, θεωρήθηκε δυσχερές η απρόσφορο, να ανατεθεί η λειτουργία του συστήματος συνταξιοδότησης των στρατιωτικών και των αστυνομικών σε ιδιώτες και να απαλλαγεί από τα σχετικά βάρη και υποχρεώσεις ο κρατικός προϋπολογισμός.

7. Στο ίδιο, όμως, κείμενο, επιχειρείται να δικαιολογηθεί και από ουσιαστική άποψη η εξαίρεση αυτή με το επιχείρημα ότι η εργασία του στρατιωτικού η του αστυνομικού έχει εντελώς ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνεπάγονται ειδικές προϋποθέσεις για τη λήψη μιάς σύνταξης ανικανότητας η γήρατος η θανάτου. Συνεπώς, κρίθηκε προτιμότερη η διατήρηση των συστημάτων συνταξιοδότησης των δύο αυτών ειδικών κατηγοριών στις ευθύνες του κράτους.

8. Ασχέτως, προς **τη δικαιολόγηση η, ορθότερα, την αιτιολόγηση** της εξαίρεσης των στρατιωτικών και των αστυνομικών από την υπαγωγή στο νέο σύστημα, τα υφιστάμενα, σήμερα, απολογιστικά στοιχεία για τη λειτουργία των δύο ειδικών αυτών συνταξιοδοτικών συστημάτων του προσωπικού της Εθνικής Άμυνας και των Αστυνομικών Δυνάμεων, δημιουργούν **εξαιρετικά δυσανάλογο βάρος** στον κρατικό Προϋπολογισμό της Χιλής. Σύμφωνα, πράγματι, με τα σχετικά στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών της Χιλής, **το σύνολο των εισφορών των εν ενεργεία ασφαλισμένων και των δύο ειδικών ασφαλιστικών Ιδρυμάτων, καλύπτει, μόλις, το 15 % των συντάξεων που καταβάλλονται, με συνέπεια το υπόλοιπο 85 % να επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό.** Το λειτουργικό αυτό ετήσιο έλλειμμα των δύο ειδικών ταμείων αντιστοιχεί, με συνεκτίμηση και του μικρού ποσοστού που καλύπτουν οι επαγγελματίες στρατιωτικοί και οι αστυνομικοί στο συνολικό πκληθυσμό της χώρας, **στο τεράστιο ύψος του 1,3 % του ετήσιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.**

Προσανατολισμός δράσης των Διεθνών Οργανισμών

Φαίνεται, ότι, η δράση των διεθνών οργανισμών (ILO, Ε.Ε.) προσανατολίζεται **στο πρόβλημα των ασφαλιστικών παροχών και μάλιστα, στη διπλή του διάσταση:**

- **στο ύψος των παροχών αυτών και στην παρακολούθηση της επάρκειάς τους** για να καλύψουν, ή όχι, σε πραγματικούς όρους, τις αντίστοιχες ανάγκες (Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή "Υποστήριξη εθνικών στρατηγικών για ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης (com. /2001/362)" και αντίστοιχο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου).

Στο εύρος του πληθυσμού που καλύπτεται από το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης και στο ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που συγκροτεί **το σώμα των δικαιούχων** των ασφαλιστικών παροχών (ILO, "A new consensus", παρ. 17-18).

Κοινωνική ασφάλεια (social security) διαρκείς βάσεις δραστηριοτήτων διεθνούς οργάνωσης εργασίας (ΔΟΕ)

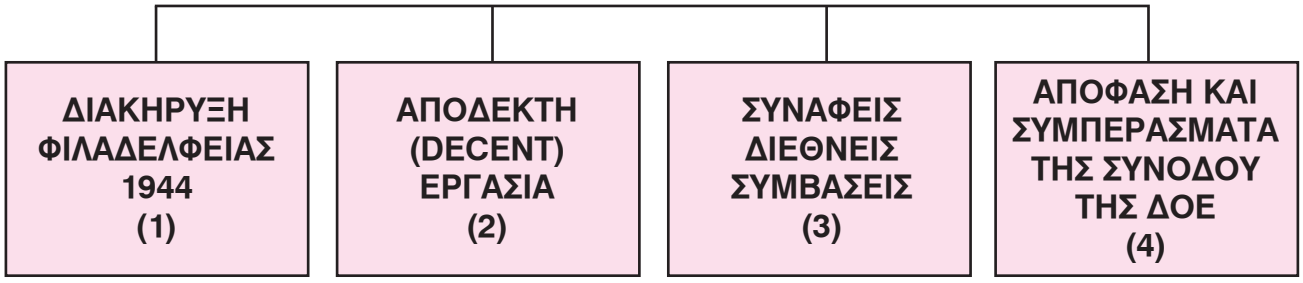

1) Στη "Διακήρυξη της Φιλαδέλφειας" αναγνωρίστηκε, κατά τρόπο πανηγυρικό, η υποχρέωση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας να προωθήσει μεταξύ των κρατών-μελών της, προγράμματα που θα οδηγούσαν "στην επέκταση μέτρων κοινωνικής ασφάλειας ώστε:
   - να παρέχεται ένα **βασικό εισόδημα** σ' όλους όσους έχουν ανάγκη αυτής της προστασίας και
   - να διασφαλίζεται η **πλήρης ιατρική μέριμνα** για όλους".
2) Ως Decent Work θεωρείται (όχι οποιαδήποτε αλλά) η ποσοτικώς και ποιοτικώς αποδεκτή εργασία. Ως **ποσοτικώς αποδεκτή είναι η εργασία** που παράγει επαρκές εισόδημα και παρέχει πλήρη προσβασιμότητα σε όλους δηλαδή ο συνολικός όγκος της επαρκεί για να καλύψει την ζήτηση όλων των εργαζομένων. Ποιοτικώς αποδεκτή είναι η εργασία που παρέχεται σε συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των χώρων εργασίας και που καλύπτεται ασφαλιστικά. Η Decent Work σηματοδοτεί τον **κεντρικό δρόμο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης** στον οποίο

"η απασχόληση, το εισόδημα και η κοινωνική προστασία μπορούν να συζευχθούν και επιτευχθούν με τέτοιο τρόπο ώστε ν' αποφευχθούν συμβιβασμοί στα εργατικά δικαιώματα και στα κοινωνικά ελάχιστα όρια" ("Decent Work" , σελ. 13, ILO, 1999, Γενεύη). Στόχος δεν είναι απλώς, η δημιουργία θέσεων εργασίας "αλλά η δημιουργία θέσεων εργασίας αποδεκτής ποιότητας. Η ποσότητα της απασχόλησης δεν μπορεί ν' αυτονομηθεί από την ποιότητά της" (πιο πάνω σελ. 4).

3) Στις Διεθνείς Συμβάσεις που αναφέρονται σε θέματα κοινωνικής ασφάλειας περιλαμβάνονται (κυρίως):
   - Η ΔΣΕ 102/1952 για τα ελάχιστα όρια κοινωνικής ασφάλειας,
   - Η ΔΣΕ 118/1962 για την ισότητα της μεταχείρισης στην κοινωνική ασφάλεια,
   - Η ΔΣΕ 121/1964 (που συμπληρώθηκε το 1980) για τις παροχές λόγω επαγγελματικής ασθένειας,
   - Η ΔΣΕ 128/1967 για τις (συνταξιοδοτικές) παροχές λόγω ανικανότητας γήρατος και θανάτου,
   - Η ΔΣΕ 130/1969 για τις παροχές υγειονομικής μέριμνας και ασθένειας,
   - Η ΔΣΕ 157/1982 για τη διατήρηση των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλειας,
   - Η ΔΣΕ 168/1988 για την προαγωγή της απασχόλησης και την προστασία κατά της ανεργίας,
   - Η ΔΣΕ 183/2000 για την προστασία της μητρότητας.

Στην ατζέντα της 89ης Συνόδου (Γενεύη, Ιούνιος 2001) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας είχε περιληφθεί, ως ένα από τα κύρια θέματα, **η γενική συζήτηση για την κοινωνική ασφάλιση.** Η όλη συζήτηση κατέληξε στη "Νέα Διεθνή Συναίνεση" (New Consensus) για την κοινωνική ασφάλιση.

Θέματα κλειδιά της νέας συμφωνίας (new consensus) για την κοινωνική ασφάλεια στα πλαίσια της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας

1. **ΠΡΩΤΙΣΤΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ:** ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ **ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ** ΣΕ ΟΛΟΥΣ

2. **ΤΡΙΠΛΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ:**
   - ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
   - ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ
   - ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3. Η ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ ΕΧΕΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΣΟ ΣΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΟΣΟ ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

4. ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΖΗΤΗΘΟΥΝ ΠΡΩΤΙΣΤΩΣ ΣΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

5. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (SOCIAL SECURITY)
Κύρια πεδία δράσης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ)

α. Έκταση κάλυψης πληθυσμού

β. Επιπτώσεις της εξάπλωσεις του AIDS στην κοινωνική ασφάλεια

γ. Διοίκηση και διαχείρηση των εθνικών συστημάτων κοινωνκής ασφάλειας

δ. Η ισότητα (με έμφαση σε θέματα φύλου και αναπηρίας) στην κοινωνική ασφάλεια

ε. Η δημογραφική γήρανση και οι επιπτώσεις της στην κοινωνική ασφάλεια

στ. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλειας

ζ. Η αξιοποίηση των καλών πρακτικών

Αποκλίσεις προτάσεων ΔΟΕ και ΕΕ για την αντιμετώπιση της δημογραφικής γήρανσης

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ("New consensus", 89 η Σύνοδος, Ιούνιος 2001)	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ Ε.Ε.
1. Μέτρα αύξησης δείκτη απασχόλησης 1. Γυναικών 2. Ηλικιωμένων 3. Νέων 4. Ατόμων με αναπηρίες 2. Υψηλότερη επίπεδα βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης με αυξημένους δείκτες παραγωγικής απασχόλησης	1. Αύξηση ποσοστών απασχόλησης
	3. Μείωση δημόσιου χρέους
	4. Παραπομπή των συστημάτων κοινωνικής προστασίας (περιλαμβανομένων και των συστημάτων συνταξιοδότησης)
	5. Χρήση ανοιχτής μεθόδου συντονισμού (ειδικής για τα συστήματα συντάξεων), λαμβανομένης υπόψη και της αρχής της επικουρικότητας

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Εμφανείς είναι οι αποκλίσεις στις μεθόδους και τα μέσα αντιμετώπισης της γήρανσης των πληθυσμών ανάμεσα στις αντιλήψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις αντιλήψεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Το ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης αντιμετωπίζει το πρόβλημα με την αποδοχή ενός "μίγματος μέτρων πολιτικής" εναντίον "μικτών στόχων" κοινωνικής και οικονομικής εμβέλειας με υπεροχή, όμως, των οικονομικών (έναντι των κοινωνικών) χαρακτηριστικών των μέτρων πολιτικής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν δίστασε να θέσει σε ίση μοίρα την αναγκαιότητα αύξησης των ποσοστών απασχόλησης με την εναλλακτική ή πρόσθετη διέξοδο, τη μείωση του δημόσιου χρέους και την πλήρη ποσοτική και οικονομικό – ποσοτική εξομοίωση του οφειλόμενου στις συντάξεις με το λοιπό δημόσιο χρέος και με την εναλλακτική πιθανότητα προσαρμογής των συντάξεων στις νέες συνθήκες της δημογραφικής γήρανσης.

Αντιθέτως η ΔΟΕ δεν καταγράφει καν ως μεθόδους αντιμετώπισης της δημογραφικής γήρανσης ούτε τη μείωση του δημόσιου χρέους (που σε καθεστώς δημογραφικής πίεσης υπονοεί ανάλογη μείωση συντάξεων) ούτε την ανάλογη προσαρμογή (δηλ. μείωση του ύψους των συνταξιοδοτικών παροχών).

Επισημαίνεται, επίσης ότι η ΔΟΕ εστιάζει το βάρος στην αύξηση της απασχόλησης:

- Είτε η αύξηση αυτή επιτυγχάνεται, πρωτογενώς, χωρίς μεταβολή του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης (οπότε αποκτά ποιοτικά χαρακτηριστικά – αναφερόμενη σε γυναίκες, ηλικιωμένους, νέους και ανάπηρους).

Είτε προέρχεται, ως δευτερογενής συνέπεια, από τη βελτίωση των ρυθμών βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΙΚΑ

Μετά από την ανάθεση της ΓΣΕΕ στο ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ της εκτίμησης:

- Των αντίστοιχων χρηματοροών του ΙΚΑ, όπως αυτές προσδοκάται ότι θα διαμορφωθούν μετά την εφαρμογή των πρόσφατων προτάσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και
- Του ύψους της αντίστοιχης αναγκαίας ετήσιας χρηματοδότησης από το κράτος του ΙΚΑ ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη πλεονασματική λειτουργία του Ιδρύματος, για τα προσεχή 30 χρόνια, **η ομάδα εργασίας του ΙΝΕ (Σ. Ρομπόλης, Γ. Ρωμανιάς, Β. Μαργιός) εισηγήθηκε συνοπτικά στο Γενικό Συμβούλιο της ΓΣΕΕ (24/04/02) τα ακόλουθα:**

1. Μέθοδος και διαδικασία αναλογιστικής προσέγγισης.

Για την πραγματοποίηση των πιο πάνω εκτιμήσεων, ακολουθήσαμε την παρακάτω διαδικασία και μέθοδο αναλογιστικής προσέγγισης:

- συλλογή αναλογιστικών και μακροοικονομικών στοιχείων από το σύνολο των σχετικών πηγών (ΥΠΕΘΟ, ΕΕ, ΕΣΥΕ, ΙΚΑ, ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ κλπ.)
- αξιολόγηση των συγκεντρωθέντων στοιχείων και επισήμανση εκείνων για τα οποία παρουσιάστηκε σημαντική δυσκολία συλλογής τους στον βαθμό που θα παρείχαν την αναγκαία στατιστική αξιοπιστία. Στο σημείο αυτό σας υπογραμμίζουμε ότι για κάποια στοιχεία παρουσιάστηκαν έντονες δυσχέρειες συλλογής και επομένως επεξεργασίας και αξιολόγησης. Έτσι, χρησιμοποιήθηκαν μέθοδοι εκτιμήσεων και αναγωγών από επιμέρους δειγματοληπτικά στοιχεία με αποτέλεσμα μεταξύ άλλων και την ύπαρξη αποκλίσεων (π.χ. στους πληθυσμούς ασφαλισμένων και συνταξιούχων και στις κατανομές αυτών ανά ηλικία και φύλο, στις ημέρες ασφάλισης, στις τιμές βασικών μεγεθών εισροών και εκροών του συστήματος, κτλ.) από τα αντίστοιχα δεδομένα του ΥΠΕΘΟ και άλλων πηγών.
- Αναλογιστική εξομάλυνση των στοιχείων σε πλαίσιο μακροχρόνιου σχεδιασμού (30-ετίας)
- Εκπόνηση παραμετρικού μηχανογραφικού προγράμματος μέσω του οποίου σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε σειρά σεναρίων με βάση εναλλακτικές παραδοχές των τιμών των αναγκαίων παραμέτρων, σε βάθος χρόνου 30ετίας.
- Μέσα στο πλαίσιο αυτό ένα από τα σενάρια εργασίας συνδέθηκε με την αξιολόγηση, μέσω μοντέλου προσομοίωσης, του προτεινόμενου από το ΥΠΕΘΟ χρηματοδοτικού σχήματος και βασίστηκε στην υπόθεση ότι τα στοιχεία και οι παραδοχές του ΥΠΕΘΟ προσεγγίζουν την πραγματικότητα. Με αυτή την υπόθεση πραγματοποιήθηκε

η αναγκαία αναλογιστική επεξεργασία, ενημερώθηκαν τα αντίστοιχα μηχανογραφικά αρχεία, πραγματοποιήθηκε σειρά υποσεναρίων, με εναλλακτικές τιμές των αναλογιστικών παραδοχών και διαπιστώθηκε ότι η πυκνότητα των ανά υποσενάριο αποτελεσμάτων, προσέγγισε σε αποδεκτό βαθμό αξιοπιστίας το προταθέν από το ΥΠΕΘΟ χρηματοδοτικό σχήμα.

- Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να προσθέσουμε ότι συνεχίζουμε την προσπάθεια βελτίωσης των αναγκαίων αρχείων που απαιτούνται για την εκπόνηση μιας όσο το δυνατό αξιόπιστης μελέτης βιωσιμότητας του ΙΚΑ και γενικότερα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, σε μεγάλο βάθος χρόνου. (πχ 30, 50, κλπ ετών).

2. Συμπεράσματα και Προτάσεις.

- Με δεδομένο, ότι εκείνο που ενδιαφέρει είναι η διασφάλιση της ανεμπόδιστης πλεονασματικής λειτουργίας του ΙΚΑ, για τα προσεχή 30 έτη, έχουμε την άποψη ότι ασχέτως των κατά σενάριο αναλογιστικών παραδοχών και των, επισφαλών, άλλωστε, αντίστοιχων πινάκων προκυπτουσών χρηματοροών, η μόνη διασφάλιση μπορεί να εντοπισθεί στην κατάρτιση και αποδοχή από το κράτος σχετικής ρήτρας, βάσει της οποίας το κράτος θα αναλαμβάνει τη ρητή υποχρέωση κάλυψης των οποιωνδήποτε απαιτούμενων για την πλεονασματική λειτουργία του ΙΚΑ, χρηματοδοτικών, κατ' έτος, αναγκών.
- Στην ίδια ρήτρα διασφάλισης πρέπει να περιλαμβάνεται και όρος επανεκτίμησης των ετήσιων χρηματοροών του ΙΚΑ σε απολογιστική και προϋπολογιστική βάση ανά διετία.
- Η έννοια των πιο πάνω παρατηρήσεων είναι ότι το κράτος αναλαμβάνει την απρόσκοπτη θεσμική λειτουργία του ΙΚΑ ασχέτως του ύψους της ετήσιας χρηματοδότησης που θα απαιτηθεί και πέραν οποιωνδήποτε περιοριστικών όρων (π.χ. ετήσιο ποσοστό ΑΕΠ, 3/9 κρατικής συμμετοχής κλπ.)

3. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ρήτρας διασφάλισης της πλεονασματικής λειτουργίας του ΙΚΑ.

Επειδή η προσέγγιση, στον καλύτερο βαθμό αξιοπιστίας των χρηματοροών του ΙΚΑ συναρτάται με την πληρότητα των αναγκαίων αναλογιστικών και μακροοικονομικών στοιχείων που αναφέρονται σε μεγάλο χρονικό διάστημα και λόγω των ενδογενών οργανωτικο-λειτουργικών δυσχερειών του ΙΚΑ και γενικότερα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, εκτιμούμε ότι η δυνατότητα εφαρμογής και λειτουργίας της προαναφερθείσας ρήτρας προϋποθέτει τα ακόλουθα:

- Την δημιουργία, με τη συμμετοχή εκπροσώπων και των κοινωνικών εταίρων επιτροπής εποπτείας και παρακο-

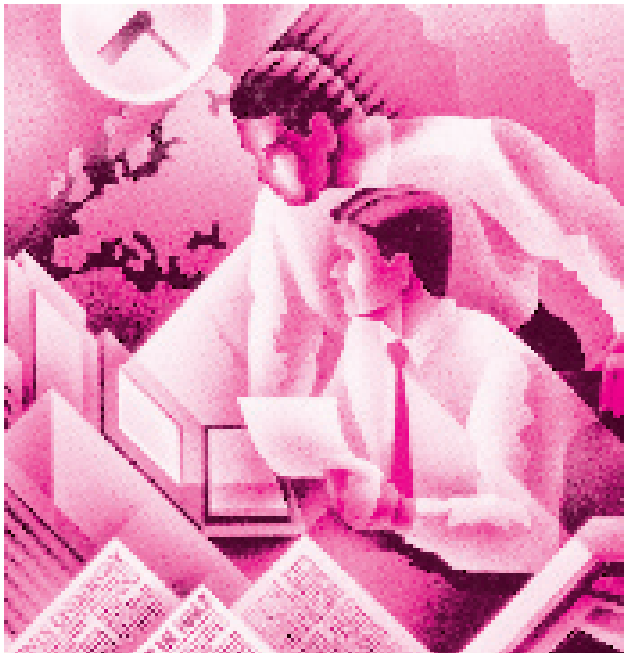

λούθησης του έργου πλήρους μηχανογράφησης όλων των υπηρεσιών του ΙΚΑ σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Σε διαφορετική περίπτωση θα παραμένει επισφαλής η εκπόνηση αξιόπιστης αναλογιστικής μελέτης, η παροχή στατιστικών στοιχείων για τη λήψη αποφάσεων, η βελτίωση των συνθηκών εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων και συνταξιούχων, η παρακολούθηση και ο έλεγχος της πορείας των εισροών και εκροών του Ιδρύματος.

- Την υπογραφή ειδικής εκάστοτε συμφωνίας μεταξύ κράτους, κοινωνικών εταίρων και ΙΚΑ για την προώθηση οποιασδήποτε νομοθετικής πρωτοβουλίας, τόσο για την ένταξη στο ΙΚΑ οποιασδήποτε ομάδας εργαζομένων ή οποιουδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, όσο και για την άσκηση γενικότερης κοινωνικής πολιτικής μέσω του ΙΚΑ. Κάθε παρόμοιας ειδικής συμφωνίας θα προηγείται η εκπόνηση αντίστοιχης αναλογιστικής μελέτης για την εξασφάλιση της αναγκαίας αναλογιστικής επάρκειας. Σημειώνεται επίσης ότι οι εκάστοτε νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν στο ΙΚΑ και στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης θα πρέπει να συνοδεύονται από αναλογιστικές μελέτες με τις οποίες θα εκτιμούνται τα αναλογιστικά βάρη και θα προσδιορίζονται ρητά οι πηγές, ο τρόπος και ο χρόνος χρηματοδότησης τους.

4. Συμβολή του ΙΝΕ στη μελέτη ένταξης στο ΙΚΑ άλλων ασφαλιστικών ομάδων

Επειδή στις κυβερνητικές προτάσεις εμπεριέχεται και η προοπτική ένταξης στο ΙΚΑ και άλλων ασφαλιστικών ομάδων, το ΙΝΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να συμβάλει στο προσδιορισμό των αναγκαίων αναλογιστικών εκτιμήσεων, αρχής γενομένης από την μελέτη που αφορά στην υπαγωγή των ειδικών ταμείων κύριας ασφάλισης των τραπεζοϋπαλλήλων.

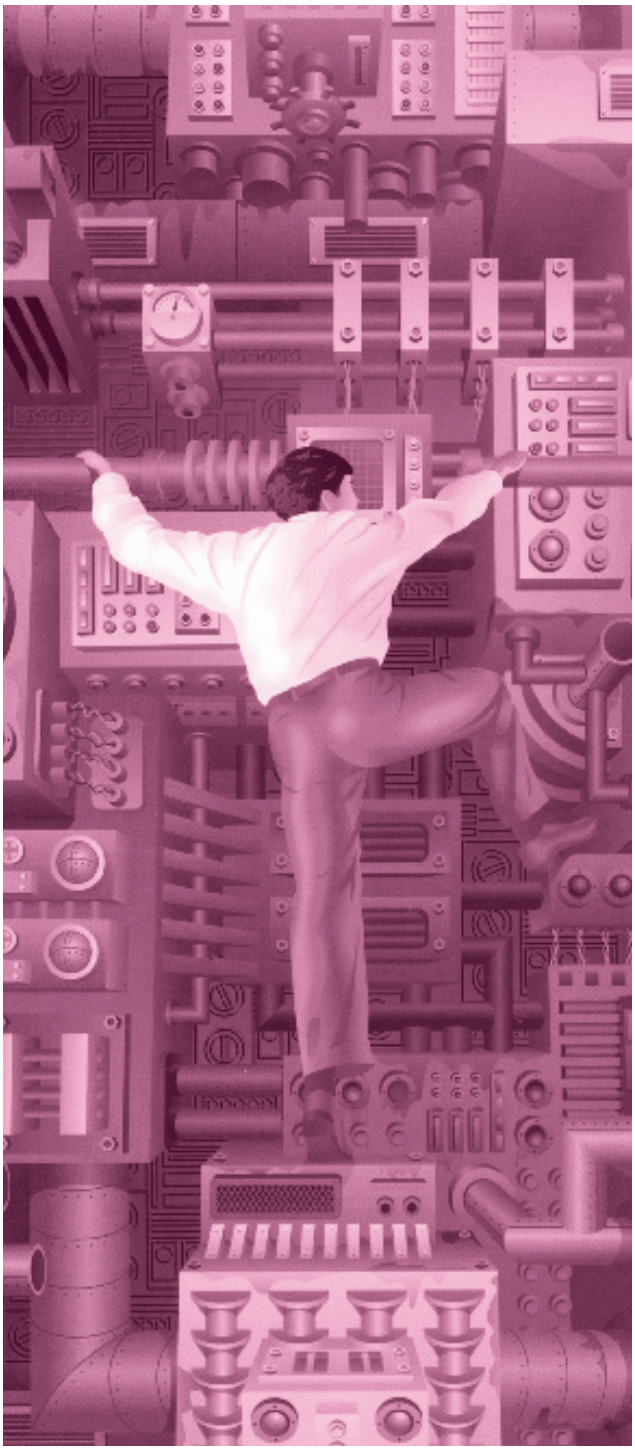

Δωρεά στη βιβλιοθήκη του ΙΝΕ

23 Απριλίου 2002
Προς Δ.Σ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.
Από Μαρία Χριστοπούλου
Υπόψη Επ. Διευθυντή Σ. Ρομπόλη

Εκτελώντας την επιθυμία του εκλιπόντος προ μηνών δικηγόρου Αθανασίου Γ. Χριστόπουλου, δωρίζουμε στη βιβλιοθήκη του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ τις κάτωθι σειρές βιβλίων:

- Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας – ΔΕΝ (τόμοι 39 1963 / 2001)

- Επιθεώρηση ΙΚΑ (Τόμοι 28 – 1968/1994)

Στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση (για κάθε συνενόηση Κυρία Όλγα Γεωργαντοπούλου 10-1 π.μ τηλ.: 010 3623579, 010 3629451, ΦΑΞ 010 3629669).

Από ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ
25-04-2002
Προς Κα Μαρία Χριστοπούλου
Βαλαωρίτου 1 – Αθήνα

Αξιότιμη κα Χριστοπούλου,

Με την επιστολή αυτή θα θέλαμε να εκφράσουμε προς το πρόσωπο σας τις ιδιαίτερα θερμές ευχαριστίες μας για τη δωρεά του αείμνηστου συζύγου σας προς τη βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου Εργασίας ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ των ακόλουθων σειρών βιβλίων:

- *Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας (τόμοι ετών 1963 – 2001)*
- *Επιθεώρηση ΙΚΑ (τόμοι ετών 1968 – 1994)*
- *Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου (τόμοι ετών 1968 – 1970)*
- *Εγχειρίδια εργατικού δικαίου στα οποία συμπεριλαμβάνεται και το ιστορικής σημασίας "Εργατικό Δίκαιο" του καθ. Ι. Καποδίστρια, εκδ. 1937.*

Η ευγενική αυτή χειρονομία του αείμνηστου συζύγου σας εκτιμούμε ότι θα αξιοποιηθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό από το Ινστιτούτο μας, το οποίο με βάση τους καταστατικούς του στόχους επιχειρεί την επιστημονική έρευνα και τεκμηρίωση στο ευρύ πεδίο της ανάπτυξης της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής. Επί πλέον, αξιότιμη κα Χριστοπούλου, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι η ευγενική δωρεά του συζύγου σας θα τύχει ιδιαίτερης μνείας σε μια από τις προσεχείς περιοδικές εκδόσεις του Ινστιτούτου μας ως ελάχιστη ένδειξη της τιμής που έτυχε ο φορέας μας.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Ο Πρόεδρος του
ΙΝΕ/ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ
Χρήστος Πολυζωγόπουλος

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➤ **18 Απριλίου 2002.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Σ. Ρομπόλης) συμμετείχε στην ημερίδα που διοργάνωσε το παράρτημα της ATTAC στην Ελλάδα με εισήγηση: "Οι προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα".

➤ **19 Απριλίου 2002.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Ρωμανιάς) συμμετείχε στην ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με θέμα: "Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα".

➤ **25 Απριλίου 2002.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Πέτρος Λινάρδος Ρυλμόν) με την εισήγηση "Εργασία-Γνώση-εκπαίδευση: Ένα πεδίο κοινωνικής σύγκρουσης και συνδικαλιστικής πάλης" στην ημερίδα που διοργάνωσε το κλαδικό Ινστιτούτο Εργασίας Πετρελαίου και Χημικής Βιομηχανίας με θέμα "Τεχνολογία – Επαγγέλματα και εκπαίδευση: Η περίπτωση της Χημικής Βιομηχανίας".

➤ **9-10 Μαΐου 2002.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Τακούδης) στο επιστημονικό συμπόσιο που διοργάνωσε η συνδικαλιστική Συνομοσπονδία Solidarité της Μολδαβίας, με θέμα τον σχεδιασμό και τις προτεραιότητες του έργου του Ινστιτούτου Εργασίας των συνδικάτων της Μολδαβίας.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34